DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNDE YAŞAM HAKKI ve İDAM CEZASI

YÜKSEL BAT

tilki kitap

tilki
Kitap

Araştırma
Demokratik Hukuk Devletinde Yaşam Hakkı ve İdam Cezası
Yüksel Bat
ISBN 978-605-68637-4-5
1. Basım, İstanbul, Eylül 2018
Genel Seri: 206 Araştırma: 14

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
www.kitapseyleri.com
iletisim@tilkikitap.com
Yayıncı Sertfikası:28740

Genel Yayın Yönetmeni: Emrah Çelik
Sekreterya: Semanur Aysel
Yayın Danışmanı: Veysel Yaykın
Editör: Dilan Tahincioğlu
Son Okuma: Zehra Kıratlı
Mizanpaj: Ahmet Çevik
Kapak Tasarımı: Kamer Su

Depoprint/İstanbul
Matbaa Sertifika No: 34049

Eserin tüm telif hakları yazarda saklı kalmak kaydıyla bu baskı için basım-dağıtım-satış-tanıtım hakları Tilki Kitap©'a aittir.
Eserin tüm yasal ve fikri sorumluluğu yazarına aittir.
Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNDE YAŞAM HAKKI VE İDAM CEZASI

YÜKSEL BAT

ÖN SÖZ

Tezimiz aslında insanlığın üzerinde ittifak sağlayamadığı kavramların bir kısmının tartışılmasından ibaret olacaktır. Demokratik Hukuk Devleti, Yaşama Hakkı ve Ölüm Cezası olarak tezimiz kısımlara ayrılacak ve bu kavramların daha önce ne oldukları, şu an ne halde oldukları, nasıl olması gerektiği ve bundan sonra muhtemel olacak olanı tartışacağız.

"Demokratik Hukuk Devleti" kavramı insanlığın ulaşmak istediği nihai amaç olarak görülmektedir. Bu kavram, üç kavramın bir araya gelmesinden oluştuğundan kısaca bu üç kavramdan bahsedilmiştir.

Demokrasi, esasen yüzyıllardan beri var olan ancak yüzyılımızdaki uygulamasına ancak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra geçilebilmiş bir kavramdır. İnsanlar ve devletler bu kavramı kullanarak kendilerini öylesine çok haklı çıkarmaya çalışmışlardır ki bu kavramın da içi her geçen gün boşalmıştır.

Ülkemiz demokrasi mücadelesini 19. yüzyıl sonlarında ortaya koymaya başlamış ve bu mücadelede demokrasi kâh uygulanmış kâh kesintiye uğramıştır. Demokrasinin kökeninde olan karşılıklı hoşgörü ve uzlaşma zeminine ise halen tam anlamıyla ulaşabilmiş değiliz.

Demokrasi, her zaman eleştirilmiştir ve her zaman eleştiriye maruz kalmaya devam edecektir. Ancak hukuk devleti için bu durum böyle değildir. Hukuk devleti, bir idealdir. Olması gereken, amaçlanan ancak asla erişilemeyecek olan devlettir. Mesele, hukuk devleti olmak değildir; mesele, o ideale olabildiğince yaklaşmaktır.

Bir yerde demokratik hukuk devletinden bahsedilebilmesi için öncelikle devletten bahsetmek gerekir. Bu sebeple kısaca devletin ne olduğu, kimlerin devlet kapsamında değerlendirilebileceği konusundan kısaca bahsedilmiştir. Bu kapsamda terör örgütleri ile devletler arasındaki farklar ve benzerlikler ortaya konulmuş ve bazı terör örgütlerinin devlet olmak için belirlenen esas şartların hepsini yerine getirdiği gözlemlenmiştir.

Yaşam hakkı, insanın doğumundan başlar ve ölümüne kadar devam eder. Bu hak, en temel haktır. Zira diğer hakların hepsi yaşama hakkına bağlıdır. Mutlak olan yaşama hakkının mutlaka korunması gerekir. Yaşama hakkı, devlete karşı koruma, üçüncü kişiye karşı koruma ve kişinin kendisine karşı koruma olarak üç şekilde korunmaktadır.

Devlete karşı korumanın temelinde ölüm cezası vardır. Tarih boyunca kişiler hakkında ölüm cezası verilmesi yaşama hakkının istisnai halleri olarak düşünülmüştür. Bugün de yüzden fazla ülkede ölüm cezası uygulanmaktadır. Özellikle Çin, ölüm cezasının en sık uygulandığı devlettir[1]. Bunun dışında ABD, Japonya gibi ülkelerde ölüm cezası halen yaşama hakkının istisnasıdır. AİHS, yaşama hakkına; hapishaneden kaçılması gibi çok ender hallerde devlet tarafından istisna getirilebileceğini kabul etmiştir.

Yaşam hakkının, üçüncü kişilere karşı korunması da elzemdir. Bundan maksat, yaşama hakkının polis marifetiyle korunması kadar, korunamaması halinde, üçüncü kişilere gerekli cezaların verilmesidir. Ülkemizde TCK m.81-82-83-85 ve 87/4 yaşama hakkının ihlal edilmesi halinde verilecek cezaları belirlemiştir.

Yaşam hakkının kişinin kendisine karşı korunması mümkün müdür? 18. yüzyılda ortaya çıkan ve 19. yüzyılda dahi savunulan ötenazi, bugün çok az ülkede yasaldır. Günümüzde ötenazi üzerinde çok sert tartışmalar yapılmaktadır. Bu kavram yazıda uzun uzadıya tartışılmış ve sonuç olarak önümüzdeki yüzyıllarda yasallaşacağı tahmini yapılmıştır.

Yaşam hakkının kişinin kendisine karşı korunması konusunda intihar kavramı da tartışılmıştır. Bir dönem cezai sorumluluğu olan intiharın şu

1 18. yüzyıla kadar dünyanın hemen her yerinde ölüm cezası uygulanmıştır. Bunun iki istisnasından birisi Eski Çin'dir. Çin'de 18. yüzyıla kadar ölüm cezası uygulanmamıştır. Bugünse dünyanın pek çok yerinde kaldırılmış olan ölüm cezası, Çin'de sert biçimde uygulanmaktadır.

anda yasak olduğu yer sayısı çok azdır. Ancak bu yasakların da eksik norm olduğunu söylemek gerekir.

Ölüm cezası kavramı son günlerde üzerinde en çok konuşulan konulardan birisidir. Bu konu, insanlık tarihinin üzerine en çok konuşulan iki kelimesinin bir araya gelmesi açısından önem taşır. Bu kelimeler **"ölüm"** ve **"ceza"** kelimeleridir.

Ölümün ne olduğu, özellikle farklı disiplinlerdeki bakış açılarıyla ele alınmaya çalışılmıştır. Ölüm, hiçbir şeyin o kadar da değerinin olmadığını göstermektedir[2]. Ölüm hakkında hem felsefi hem dini hem tıbbi anlamda sayısız söz edilmiş ve ölüm sayısız kez tartışılmıştır. Ölüm için daha başka sözler edilebilecek olsa da ölüm hepsinden öte bir şeydir[3].

Ceza kavramı ise, Arapçadan dilimize geçmiş, menşeinde hem ödül hem yaptırım anlamına gelse de günümüzde sadece yaptırım olarak kullanılmaktadır.

Ceza hukukunun en büyük sorunu, hangi suça karşılık ne ve nasıl ceza verileceği ve buradaki oranın nasıl belirleneceğidir. Önceleri göze göz diyen sistemden suçluyu ıslah eden/ etmeye çalışan sisteme geçildiği de bu konu çerçevesinde dikkate alınmalıdır.

Ölüm cezası, cezanın ıslah amacı ile bağdaşmaz. Ölüm cezası ile cezalandırılan kişinin ıslahı mümkün değildir. Ölüm cezasının lehinde ve aleyhinde görüşler ileri sürülmüş ve son olarak kişisel görüşümüz paylaşılmıştır.

Bunun dışında Türkiye'deki önemli yargılamalar okurun dikkatine sunulmuştur. Türkiye'de uzun süredir tartışılan bazı yargılamalar hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Tezimizde Türkiye Cumhuriyeti'nde hangi suçların ölüm ile cezalandırıldığı anlatılmış ve bu maddelerden bir kısmı kısaca açıklanmıştır.

Son olarak ölüm cezasının onay mercii olan yasamanın neden onay mercii olduğu ve ölüm cezası hakkında fikir sahibi olan bazı düşünürlerin fikirleri ile tezimizi noktalayacağız.

Tüm bu yazıdan sonra fark edilmiştir ki; ölümün olduğu yerde daha ciddi bir mesele yoktur.

---

2 SARTRE, Jean- Paul; Duvar (Çev.CANBERK, Eray); İstanbul, 2017, s.19.

3 MALPAS, Jeff/ SOLOMON, Robert C.; Ölüm ve Felsefe- Ölüm: Karanlıktan Önce Çalınan Bir Islık Mı? (Çev. KÜÇÜK, Nur), Ağustos 2017, İstanbul, s.17.

ÖZET

Tezimizin adı, **"Demokratik Hukuk Devletinde Yaşam Hakkı ve Ölüm Cezası"** olduğundan temelde tezimizi iki bölümde inceledik.

İlk bölümde demokratik hukuk devletinde yaşam hakkı kavramını açıkladık. Bu kavramın dün ve bugün ne olduğunu açıklayıp, yarınlar hakkında tahminde bulunduk. Bu kavramların olan hali kadar olması gereken halinden de tezimizde bahsettik.

Yaşam hakkının tarihi ve hangi safhalardan geçerek bugünkü hale geldiği de tezimizde ele alınmıştır. Ayrıca yaşam hakkının kimlere karşı ve ne kadar korunması gerektiği konusu üzerinde tartıştık.

İkinci bölüm **"ölüm cezası"** bölümüdür. Bu bölümde ölüm cezasının dünü ve bugünü anlatılmış, daha evvelden toplumsal hafızada yer etmiş bazı yargılamalar açıklanmıştır. Ayrıca Türkiye'de daha önce hangi suçlardan dolayı ölüm cezası verildiği de tezimize konu olmuştur.

Her iki bölümde de kavramları ayırarak açıklamalarda bulunduk. İlk bölümde demokrasi, hukuk devleti ve yaşam hakkı kavramlarını; ikinci bölümde ölüm ve ceza kavramlarını ayrı ayrı ele aldık.

Tezimiz boyunca konunun çok dışına çıkmamaya özen gösterdik. Ancak bazı konuların okurun ilgisini çekmesi ihtimaline binaen dipnotlarda detaylı bilgi alınabilecek eserler belirtilmiştir. Bu konuyla dolaylı bağlantısı olan konularla ilgili ayrıntılı bilgilere oradan ulaşabilirsiniz.

Anahtar Kelimeler: Ölüm, Ceza, Demokrasi, Hukuk Devleti, Yaşam Hakkı, Ölüm Cezası.

ABSTRACT

We analyze the thesis under two topics in terms of; the right to life in a democratic law state and death penalty. We explain that the right to life in a democratic law state in first chapter. We mention what this concept was yesterday and today, also we predict about future. We talk about this concept as it should be.

We mention that the history of the right to life and how the right to life have passes through the present. Moreover, we argue that the right to life should against whom and how much protection should be done.

Second chapter is about death penalty. In this chapter, it is explained the past and the present of the death penalty also some of judgements, which previously contained in the social memory, are explained. Also, we can understand that which crime should trigger the death penalty previously in Turkey with the help of our writing.

Key Words: Death, Penalty, Democracy, Law State, Live Right, Death Penalty.

SİMGELER VE KISALTMALAR	
a.g.e.	**:** Adı Geçen Eser
a.g.k.	**:** Adı geçen karar
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABDe	: Ankara Barosu Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
ANAP	: Anavatan Partisi
AP	: Adalet Partisi
As Yarg.	: Askeri Yargıtay
As. CMUK	: 5731 sayılı Askeri Ceza Muhakemesi Usulü Kanun
AsCK	: 1632 Askeri Ceza Kanunu
ATK	: Adli Tıp Kurumu
A.Ü.D.T. C.F.D.	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
AÜHF	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Ay.	: Anayasa
AYK	: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
AYM	: Anayasa Mahkemesi
bkn.	: bakınız
C.	: Cilt

C.D.	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
CMP	: Cumhuriyetçi Millet Partisi
Çev.	: Çevirmen
ÇTTAD	: Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırma Dergisi
D.E.Ü.	: Dokuz Eylül Üniversitesi
DGM	: Devlet Güvenlik Mahkemesi
Doç. Dr.	: Doçent Doktor
DP	: Demokrat Parti
Dr.	: Doktor
DSP	: Demokratik Sol Parti
DYP	: Doğru Yol Partisi
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
ed.	: Editör
EEG	: Elektoensefalografi
ETCK	: 765 sayılı Türk Ceza Kanunu
FBI	: Federal Soruşturma Bürosu
FETÖ	: Fetullahçı Terör Örgütü
HADEP	: Halkın Demokrasi Partisi
haz.	: Hazırlayan
HMK	: 6098 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Hz.	: Hazreti
IŞİD	: Irak Şam İslam Devleti
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
k.no.	: Kenar Numarası
K.T.	: Karar Tarihi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KYK	: Kredi Yurtlar Kurumu
LHD	: Legal Hukuk Dergisi
m.	: Madde
M.S.	: Milattan Sonra
M.Ü.	: Marmara Üniversitesi
MBK	: Milli Birlik Komitesi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MKK	: 3780 sayılı Milli Koruma Kanunu
NATO	: Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
örn.	: Örneğin
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PVSK	: 2559 sayılı Polis Vazifeleri ve Salahiyat Kanunu
RG	: Resmi Gazete
RP	: Refah Partisi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı

SDÜ	: Süleyman Demirel Üniversitesi
SHP	: Sosyalist Halkçı Parti
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TESAM	: Türkiye Ekonomik Siyasal ve Stratejik Araştırmalar Merkezi
THKO	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
TMK	: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTK	: 6100 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
U.Ü	: Uludağ Üniversitesi
vb.	: ve benzeri
Y.	: Yıl
YGİY	: Yakalama Gözaltına Alma Ve İfade Alma Yönetmeliği
YTP	: Yeni Türkiye Partisi
YY.	: Yüzyıl

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ V
ÖZET VIII
ABSTRACT IX
SİMGELER VE KISALTMALAR X
GİRİŞ 1

1. BÖLÜM
DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNDE YAŞAM HAKKI 7
I. Demokratik Hukuk Devleti 7
A. Demokrasi Kavramı 11
B. Hukuk Devleti Kavramı 33
II. Yaşama Hakkı 44
A. Genel İtibariyle Yaşama Hakkı 44
B. Yaşam Hakkının Korunması 53

2. BÖLÜM
ÖLÜM, CEZA VE ÖLÜM CEZASI 73
I. ÖLÜM KAVRAMI 73
II. CEZA KAVRAMI 85
A. Cezanın Tanımı 90
B. Cezanın Özellikleri 91
C. Cezanın Amacı 95
D. Ceza Verme Yetkisi 96

III. ÖLÜM CEZASI 97
A. Ölüm Cezasının Tarihsel Süreci 98
B. Türkiye'de Ölüm Cezasıyla Cezalandırılan Suçlar 123
C. Türkiye'de Ölüm Cezasının Kaldırılması Süreci 146
D. Ölüm Cezasına Dair Örnek Kararlar ve Açıklamaları 147
E. Ölüm Cezası Üzerine Görüşler 185
F. Kuvvetler Ayrılığı Açısından Cezalarda Meclisin Yetkisinin Demokrasi ile İlgisi 203
G. Ölüm Cezasının Felsefi Açıdan Açıklanması 205
H. Ölüm Cezasının İnfaz Şekilleri 207

SONUÇ 213

KAYNAKÇA 217

GİRİŞ

Tezimiz "demokratik hukuk devletinde yaşam hakkı" ve "ölüm cezası" bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bölümler de kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmış, her bir konu alt başlıklarda incelenmiştir.

Söz konusu kavramların tamamı yüzyıllardır tartışılmaktadır. Üzerinde anlaşmaya varılmış bazı noktalar hariç, çoğu kavramın üzerinde anlaşmaya varılamamıştır.

Demokrasi, ilk başlarda eski Roma'da uygulanmıştır. Bu demokrasi, sınırlı bir kısmın katılımının olduğu doğrudan demokrasidir. Fransız Devrimi ile yeniden gündeme gelen demokrasi kavramı için 2. Dünya Savaşı kırılma noktasıdır. Zira 1930'larda demokrasi İngilizce konuşan devletlere mahsus bir yaşam şekliydi.

Demokrasi için cumhuriyetin varlığı gerekmez. Cumhuriyet olmadan da demokrasi olabilir, keza cumhuriyet var diye demokrasi olacak diye bir kaide de yoktur. Bugün cumhuriyet ile yönetilen ülkelerin önemli kısmında demokrasinin sadece adı geçmekteyken (Güney Afrika Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti, Venezuela

Cumhuriyeti gibi) monarşi ile yönetilen bir kısım devletler demokrasinin en ileri uygulandığı devletlere örnek verilebilir. (İngiltere, Norveç, Danimarka gibi)

Demokrasi hakkında genellikle olumlu yaklaşım söz konusudur. Ancak demokrasi için olumsuz görüşlerin de var olduğunu ve her zaman var olacağını söyleyebiliriz. Biz, demokrasinin ideal hukuk açısından sonuç olmadığını fakat yüzyılımızın ihtiyaçlarını en doğru karşılayan sistem olduğunu düşünmekteyiz.

Ülkemizin demokrasi mücadelesini 19. yüzyıla kadar götürmek gerekir. I. Meşrutiyet çok kısa sürmüş, ardından Abdülhamit, anayasal yetkisini kullanmış ve meclisi tatil etmiştir.

Devamla verilen demokrasi mücadelesi ikinci meşrutiyeti getirmiştir. II. Meşrutiyet sonrasında Osmanlı tam anlamıyla meşruti monarşiye geçmiştir. Bundan sonra padişahların devri bitmiş ve siyasilerin devri başlamıştır.

Bab-ı Ali Baskını sonrasında Enver ve Talat Paşalar, Kurtuluş Savaşı sonrasında Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 1938-1946 arasında da İsmet İnönü demokrasiden uzak olarak ülkeyi yönetmiştir. I. TBMM dönemi bunun tek istisnasıdır. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası da ender demokrasi girişimleridir.

1946 yılında kurulan Demokrat Parti sonrasında Türkiye çok partili demokrasiye geçmiştir. Günümüzde halen çok partili demokrasi ülkemizde uygulanmaktadır.

Demokrasi, durağan bir kavram değil, bilakis değişken bir kavramdır. Bu kavram yere, zamana ve kişilere göre değişkenlik göstermektedir.

İstenilen ve amaçlanan demokrasi için hoşgörü ve uzlaşma kültürü gerekmektedir. Hoşgörü ve uzlaşma kültürü ne kadar varsa, o yerde istenilen ve amaçlanan demokrasinin o kadar var olduğunu söyleyebiliriz.

Demokrasi, her zaman eleştirilmiştir ve her zaman eleştiriye maruz kalmaya devam edecektir. Ancak hukuk devleti için bu durum böyle değildir. Hukuk devleti bir idealdir. Olması gereken, amaçlanan ancak asla erişilemeyecek olan devlettir. Mesele hukuk devleti olmak değildir; mesele o ideale olabildiğince yaklaşmaktır.

Türkiye bu idealden her geçen gün uzaklaşmaktadır. Bunun için gerekli önlemlerin derhal alınması şarttır.

Hâkimlik ve Savcılık için yapılan sınav tam bir fiyaskodur. Sınav sonrasında mülakata çağrılan aday 1'e 3'tür. Bu da açıkça torpile sebep olmaktadır. Maalesef kanıksanmış bu durumu düzeltmek yerine bu sistemde amacına ulaşmaya çalışan kişiler görmekteyiz. Olması gereken 1'e 3 gibi torpile ihtiyaç duyulan sistemin değil, 100'e 120 gibi niteliğin ön planda olduğu mülakatın gelmesini sağlamaktır.

Devlet kavramı da tezimizde tartışılmış ve aslında bu kavramın da somut bir kavram olmadığı ortaya çıkmıştır. Devletler Genel Hukuku kurallarına göre devlet olmak için gereken şartları sağlayan terör gruplarının niçin devlet olmadıkları üzerinde durulmuştur.

Yaşam hakkı bağlamında, yaşam hakkının ne olduğu, nelerin yaşama hakkı kapsamından değerlendirileceği üzerinde durulmuş ve genel olarak yaşam hakkının korunması konusu tezimize şekil vermiştir.

Yaşam hakkı üçüncü kişilere karşı, devlete karşı ve kişinin kendisine karşı korunmaktadır. Üçüncü kişilere karşı koruma, kişinin kasten ya da taksirle ölmesinin engellenmesi, aksi halde gerekli cezai, hukuk ve idari işlemlerin yapılması olarak düşünülmelidir.

Devlete karşı koruma, özellikle 12 Eylül sonrasında gündeme gelmiştir. İşkence sonrasında ölen kişiler ülkemizin acı gerçeğidir. Tezimizde bu gerçeğe dikkat çekilmiş ve işkencenin tarihi «serüveni» kısaca açıklanmıştır.

Yaşam hakkının kişinin kendisine karşı korunması intihar ve ötenazi kavramlarıyla açıklanabilir. Özellikle ötenazi kavramı tezimizde önemli bir yer tutmaktadır.

Ötenazi üçe ayrılarak incelenebilir. Bunlar aktif ötenazi, pasif ötenazi ve dolaylı ötenazidir.

Pasif ötenazi, hastanın tedavi edilmeme hakkıdır. Bu kavram hukukumuzda aydınlatılmıştır ve rızası alınan herkesin bu hakkı mevcuttur.

Dolaylı ötenazi, kişinin acılarının dindirilmesi eyleminin, yaşamı kısaltma riski içermesine rağmen yapılmasıdır. Diğer ötenazi türlerinden temel farkı amacın değil alınan riskin ölüm olmasıdır.

Aktif ötenazi temel tartışma konusudur. Kişinin, doğrudan doğruya tıbbi yöntemler kullanılarak ölümünün sağlanması halinde aktif ötenaziden bahsedilir. Bazı ülkelerde yasal olmasına rağmen aktif ötenazi ülkemizde yasal değildir.

Tezimizin ikinci kısmı "ölüm cezası"dır. Ölüm cezasının ne olduğunu anlamak için öncelikle ölümün ne olduğunu anlamak gerekir.

Ölüm, üzerine çok konuşulan ama asla tam olarak anlaşılamayacak bir kavramdır. Anlaşılamamasının sebebi, «gidenin seferinden dönmemesidir"[1].

Bu yazıyı yazarken çok zevk aldım ama en çok ölümü yazarken zevk aldım. Okurun da en çok burada zevk alacağına inanıyorum. Ölüm; tıbbi, dini ve felsefi açıdan açıklanmaya çalışılmıştır.

Ölümü tıbbi anlamda açıklarken doktor tanıdıklarımdan bilgi aldım. Bu açıdan atıf yapamadığım bir kısım bilgiyi şifahen aldığımı belirtebilirim.

Ölüm, dini anlamda açıklanırken İslamiyet, Hıristiyanlık, Yahudilik, Hinduizm, Şamanizm, Budizm dinleri esas alınmıştır. Bu dinler dışındaki dinlerle ilgili kaynaklara ulaşılamamıştır.

1 Yahya Kemal Beyatlı'nın "Meçhule Giden Gemi" isimli muazzam şiiri ölüm üzerine yazılmış ve şu ana kadar okuduğum en güzel şiirdir.

Ceza kavramı da tıpkı diğer kavramlar gibi üzerinde yüzyıllardır tartışılan ama asla bir sonuç alınamayacak bir kavramdır.

Tezimizin bu kısmında cezanın amacı ve özellikleri ve ceza verme yetkisinin niçin devlete geçtiği kısaca anlatılmıştır. Cezanın bugünkü şekline bürünene kadar geçirdiği evreler de bu bölümde ele alınmıştır.

Ölüm cezası, tezimizin son konusunu oluşturur. Ölüm cezasının dünya tarihinde ve Türk tarihinde nasıl bir evrim geçirdiği ele alınmıştır. Ayrıca Cumhuriyet tarihimizin tartışmalı davaları olan İskilipli Atıf, Dersim, İzmir Suikastı, Menemen Olayı, Şeyh Sait, Yassıada, Talat Aydemir- Fethi Gürcan, Deniz Gezmiş- Yusuf Aslan- Hüseyin İnan (THKO), Erdal Eren yargılamaları ile halen devam eden FETÖ yargılamaları incelenmiştir. FETÖ yargılamalarının incelenmesinin temel sebebi bu yargılamalar devam ederken ayyuka çıkan ölüm cezası talepleridir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin ölüm cezasına nasıl baktığını, bazı yerel mahkemeler ve MHP tarafından bu konuda açılan davaları da inceledik.

Ölüm cezasının sayısız infaz şekli vardır. Biz en çok tercih edilenleri anlattık. Ayrıca ölüm cezasının normalde bir mahkeme kararı olmasına karşılık meclisçe onaylanmasının gerekçesini ele aldık.

Son olarak ölüm cezasının lehinde ve aleyhinde olan görüşler, tezimiz kapsamında yer almış ve sonuç olarak kendi görüşümüz de aktarılmıştır.

1. BÖLÜM
DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNDE YAŞAM HAKKI

I. Demokratik Hukuk Devleti

Tezimizin konusu "Demokratik Hukuk Devletinde…" kavramları ile başladığından bu kavramları açıklayarak tezimize başlamamız gereklidir. Bu kavram, yüzyıllardır tartışılan ve üzerinde ittifak olunan bazı noktalar ile müstesna, kesin itibariyle uzlaşı sağlanamamış iki kavramın birleşimidir.

"*Türkiye Cumhuriyeti... demokratik... hukuk devletidir.*" Esasen üzerine yüzyıllardır konuşulan bu konu anayasamızın ikinci maddesinde kanunlaşmıştır. Kanunlaştığı kadar kolay şekilde uygulanamayan bu kavram filozoflar ve hukukçular tarafından yüzyıllardır tartışılmıştır ve sürekli olarak tartışılmaya devam edecektir.

Hukuk devleti, temelde üç kriteri çok iyi uygulayan devletlerde söz konusu olabilecektir. Bu kriterler yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, güçler ayrılığı ve anayasal yargıdır. Bu ilkelere uyum sağlamak son derece önemlidir.

Maalesef, ülkemizde yargı bağımsızlığı özellikle son zamanlarda zedelenmiştir. Özellikle artık yasama, yürütme ve yargı güçlerine ek olarak gelen "dördüncü güç" basın, ülkemizde yargı bağımsızlığımızı zedelemektedir. Medyada hukuki kavramları bilmeyen ya da eksik bilen gazeteciler, halkı yanlış yönlendirmektedir. Örneğin adli yardım ile serbest kalan bir kişi hakkında sanki hiç ceza verilmemiş izlenimi yaratacak haberler verilmesi kabul edilebilir hatalardan değildir[2]. Bu konuda şahsıma söylenen "…Avukat Bey, biz sizi anlıyoruz ama siz de bizi anlayın. Basın bu konuda üzerimize çok geliyor…" cümlesi ya da bir aile mahkemesi hâkiminin yine şahsıma, "…bu dönemde hâkimlik hiç olmadığı kadar zor. Adamın aleyhine karar çıkınca gazetesinde yazıyor, baskı yapıyor…" demesi kabul edilebilir değildir. Şahsen avukatlık mesleği yaptığımdan hâkimlerin, savcıların ve avukatların bu derecede basından etkilenmesi gerçeğini yerinde gözlemledim.

Bu konuda Oxford Üniversitesi, dünya çapında yalan haber araştırması yapmış ve yapılan araştırma ülkemiz açısından acı bir tablo haline gelmiştir. 37 ülkenin tarandığı araştırmada bile bile kendi milletine en çok yalan haber veren ve en fazla iftira atan basın Türk basını olmuştur[3]. Bu durumun haber değeri olarak görülmemesi ve sadece bir iki köşe yazısında çıkması ise bizce durumu daha da kötü hale getirmektedir.

---

2 http://www.hurriyet.com.tr/prof-dr-namik-cevikin-olumune-neden-olan-sur-40831337; http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hatayda-polislere-ates-acan-zanlilar-serbest-birakildi-40830305. (E.T. 12.05.2018.)

3 ÖZDİL, Yılmaz; *"Dünya lideriyiz"diyen medyamız "dünya lideri" çıktı"*, Sözcü Gazetesi, 19 Haziran 2018.

Ayrıca, maalesef iktidar partisinin bir vekili tarafından dahi dillendirilen rüşvet, adalet sistemimizde kabul edilemez bir şekilde dillendirilmektedir[4].

Hâkim atamaları sırasında, bir parti genel başkanının salona girmesi sonrasında, ataması yapılacak hâkimlerin ayağa kalkması, ülkemizin en üst düzey yargı organlarından biri olan Danıştay'ın başkanının olmayan düğmeleriyle cübbesini iliklemeye çalışması gibi örnekler son zamanlarda çoğalarak artmaktadır. Bunların tamamı hâkimlerin tarafsızlığına ve bağımsızlığına gölge düşürür.

Ülkemiz hukuk istikrarını kaybetmiştir. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve bağlantılı kanunlar adeta tahribata uğratılmış ve defalarca kez değiştirilmiştir. Ayrıca yargılamalardaki istikrasız ve sürekli değişen kararlar ülkemizdeki hukuki istikrara zarar vermektedir.

Hâkimler, zaten açık kanun hükümlerini uygulamakta acze düşmekteyken bir de kanunları zamana göre uygulamak isterken adalet şaşmaya yüz tutmuştur. Bazı maddeler sudan gerekçelerle bir senede üç kere değişikliğe uğramıştır. Bu noktada hukuki istikrarın sağlanması hukuk devleti açısından son derece ivedidir.

Ancak burada hukuk devleti idealine yaklaşmak adına yapılan olumlu işlemlerin olduğunu da söylemek gerekir. Özellikle arabuluculuk sisteminin getirilmiş olması, sayısız sistemsel eksiğine rağmen, Türk hukuku için şanstır. Zira mahkemelerde saatlerce bek-

---

4 Bu konuda AKP Gaziantep vekili Şamil Tayyar; " …Milyon dolarlar dönüyor. Ben bunu söylüyorum. Evet. İtirafçı adı altında işadamlarını serbest bırakıyorlar. Türkiye'nin birçok yerinde var bu…" demiştir. Bu konudaki diğer haberler için bkz. https://www.sozcu.com.tr/2017/gundem/icra-mudurlugunde-rusvete-18-yila-kadar-hapis-istendi-2117956/. E.T. 24.03.2018; http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/724488/Agir_ceza_hâkimi_rusvetten_gozaltinda.html E.T. 24.03.2018

Bu konuda maalesef sayısız habere ulaştım. Bu haberler yargımıza ciddi anlamda zarar vermektedir.

DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNDE YAŞAM HAKKI ve İDAM CEZASI

YÜKSEL BAT

"Elinizdeki kitapta, İzmir suikasti davasından, FETÖ yargılamalarına kadar; Deniz Gezmişler'den Adnan Menderesler'e kadar; Balyoz yargılamalarından Şeyh Sait İsyanı yargılamalarına kadar sayısız davayı konu ettim. 2004 yılında, idam kaldırılmadan önce AYM'ye açılan davalar da ayrıca kitabın içinde yer buldu. Ötenazi, tarihsel süreçte yaşam hakkı ve ölüm cezası, cezanın infaz biçimleri -kafa kesme, asılma, kazığa oturtma, çark gibi- , AİHM'nin ve diğer uluslararası kuruluşların ölüm cezasına karşı bakışı ayrıntılı olarak ele alındı. Çok zevk alarak yazdığım bu kitabı, sizlerin de zevk alarak okumanızı dilerim."

9 786056 863745